

Η Ένταξη των Προσφύγων

Σημείωμα για τη Συζήτηση

Το σκεπτικό για την ένταξη

1. Η κατάσταση του να είσαι πρόσφυγας, ιδανικά, δεν πρέπει να είναι μόνιμη. Στην πράξη, ο πρόσφυγας είτε θα επιστρέψει οικειοθελώς στη χώρα του ή στο σπίτι του όταν οι συνθήκες που τον ανάγκασαν στην εξορία έχουν αλλάξει, ή θα πρέπει να βρει μια βιώσιμη λύση σε μια νέα κοινωνία, είτε στην πρώτη χώρα που έχει αναζητήσει άσυλο ή σε μια τρίτη χώρα.
2. Η Σύμβαση του 1951 για το Καθεστώς των Προσφύγων και το Πρωτόκολλο του 1967 δίδει έμφαση στην ένταξη των προσφύγων. Η Σύμβαση απαριθμεί κοινωνικά και οικονομικά δικαιώματα τα οποία αποσκοπούν να συμβάλουν στην ένταξη, και το Άρθρο 34 καλεί τα κράτη μέλη να διευκολύνουν την «ένταξη και την πολιτογράφηση» των προσφύγων.
3. Το σκεπτικό του πλαισίου της Σύμβασης είναι ότι οι πρόσφυγες θα πρέπει σταδιακά να είναι σε θέση να απολαύσουν ένα ευρύτερο φάσμα δικαιωμάτων καθώς οι δεσμοί τους με τη χώρα υποδοχής ενδυναμώνονται. Με αυτή την έννοια, η Σύμβαση του 1951 δίνει στους πρόσφυγες μια σταθερή βάση πάνω στην οποία μπορούν να αποκαταστήσουν σταδιακά την κοινωνική και οικονομική ανεξαρτησία που απαιτείται για να προχωρήσουν με τη ζωή τους.
4. Η Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες υποστηρίζει όπως δικαιούχοι συμπληρωματικής προστασίας τυγχάνουν των ίδιων δικαιωμάτων και διευκολύνσεων σε ότι αφορά στην ένταξη, όπως οι αναγνωρισμένοι, σύμφωνα με τη Σύμβαση του 1951, πρόσφυγες. Η ανάγκη τους για διεθνή προστασία είναι εξίσου επιτακτική και συχνά ίση σε διάρκεια με εκείνη των προσφύγων. Τα μέτρα ένταξης των δικαιούχων συμπληρωματικής προστασίας θα ενίσχυαν επίσης την ικανότητά τους να συνεισφέρουν παραγωγικά στις κοινωνίες που τους έχουν υποδεχθεί.

Η ένταξη είναι μια αμφίδρομη διαδικασία

5. Η ένταξη των προσφύγων είναι μια δυναμική, πολύπλευρη και αμφίδρομη διαδικασία που απαιτεί προσπάθειες από όλες τις ενδιαφερόμενες ομάδες, περιλαμβανομένης της ετοιμότητας εκ μέρους των προσφύγων να προσαρμοστούν στην κοινωνία υποδοχής, χωρίς να χρειάζεται να αποποιηθούν της πολιτιστικής τους ταυτότητας, καθώς και της αντίστοιχης προθυμίας από πλευράς της κοινωνίας και των θεσμικών οργάνων της πολιτείας υποδοχής να καλωσορίσουν τους πρόσφυγες και να καλύψουν τις ανάγκες ενός ποικιλόμορφου πληθυσμού. Η διαδικασία της ένταξης είναι περίπλοκη και σταδιακή, και περιλαμβάνει ξεχωριστές αλλά αλληλένδετες νομικές, οικονομικές, κοινωνικές και πολιτιστικές διαστάσεις, οι οποίες είναι σημαντικές ως προς την ικανότητα των προσφύγων να ενταχθούν επιτυχώς, ως πλήρεις μέλη, της κοινωνίας υποδοχής.
6. Σχεδόν όλες οι ευρωπαϊκές χώρες έχουν ένα σημαντικό πληθυσμό προσφύγων οι οποίοι είναι πιθανό να παραμείνουν στις χώρες αυτές. Ένας σημαντικός αριθμός βρίσκεται σε καλή οικονομική κατάσταση στις νέες κοινωνίες, και πολλοί έχουν αποκτήσει υπηκοότητα. Πάρα πολλοί άλλοι όμως δεν έχουν ενσωματωθεί είτε οικονομικά είτε κοινωνικά. Η ανεργία και η υποαπασχόληση είναι ενδημικά φαινόμενα, και πολλοί που θέλουν να αποκτήσουν υπηκοότητα έρχονται αντιμέτωποι με εμπόδια, ενώ σε ορισμένες χώρες συνεχίζεται ο κοινωνικός διαχωρισμός.

7. Στην Κυπριακή Δημοκρατία, διαμένουν – σύμφωνα με στοιχεία του 2013 - 454 άτομα στα οποία δόθηκε το καθεστώς του πρόσφυγα και 1,792 άτομα με καθεστώς συμπληρωματικής προστασίας

μέχρι. Όλοι ζουν χρόνο με το χρόνο με την ελπίδα ότι μια μέρα θα επιστρέψουν στις πατρίδες τους. Ενώ η Κυπριακή Δημοκρατία έχει κατορθώσει πολλά τα τελευταία δώδεκα χρόνια μετά την εισαγωγή του εθνικού συστήματος ασύλου, παραμένουν πολλά τα οποία πρέπει να γίνουν όσον αφορά στον τομέα της ένταξης. Παρά το γεγονός ότι οι πρόσφυγες δικαιούνται, σύμφωνα με το νόμο τα ίδια κοινωνικο-οικονομικά δικαιώματα με τους υπηκόους, υπάρχει μια σειρά εμποδίων που πρέπει να αντιμετωπίσουν στην προσπάθεια ένταξής τους. Αυτά κυμαίνονται από τα προβλήματα πρόσβασης στην επιδοτούμενη στέγαση, πρακτικά εμπόδια που μπορεί να δυσκολέψουν τους πρόσφυγες στο να απολαύσουν πλήρως το δικαίωμά τους στην εργασία, μέχρι τις προκλήσεις που σχετίζονται με την αναγνώριση των ακαδημαϊκών και επαγγελματικών προσόντων τους, τους περιορισμούς στην οικογενειακή επανένωση και τα αυστηρά κριτήρια για την πολιτογράφηση.

Η ένταξη είναι μία συνεχής διαδικασία

8. Ένα βασικό ερώτημα που τίθεται είναι σε ποιο σημείο θα πρέπει να ξεκινήσει ένα πρόγραμμα ένταξης για τους πρόσφυγες. Κατά την αίτηση για το καθεστώς του πρόσφυγα; Μετά την αναγνώριση του καθεστώτος του πρόσφυγα; Μετά τη χορήγηση της ιδιότητας του πολίτη;

9. Κάθε πρόσφυγας είναι αρχικά αιτητής ασύλου. Μια καλή πολιτική υποδοχής για τους αιτούντες άσυλο είναι, επομένως, ζωτικής σημασίας για την τελική ένταξη του πρόσφυγα, τόσο από νομικής, ψυχολογικής και κοινωνικής άποψης. Είναι προς το συμφέρον τόσο της κοινωνίας υποδοχής όσο και των αιτούντων άσυλο και των προσφύγων να προωθηθεί μια πολιτική υποδοχής με μια μακροπρόθεσμη προοπτική. Ένας πρόσφυγας που ξεκίνησε τη ζωή του στη χώρα υποδοχής υπό κράτηση ή απομονώθηκε για αρκετούς μήνες σε μια κατάσταση αναγκαστικής ανεργίας σε ένα συλλογικό κέντρο υποδοχής για αιτούντες άσυλο, είναι πιθανό να δυσχαιρένει την προσπάθειά του για ένταξη.

10. Οι συνθήκες κάτω από τις οποίες βρίσκονται οι αιτούντες άσυλο κατά τη διάρκεια του αρχικού σταδίου υποδοχής είναι επομένως άκρως σημαντικές όσον αφορά τις μελλοντικές δυνατότητες ένταξης. Μια πολιτική υποδοχής που συνδυάζει αποτελεσματικές και επαρκείς υπηρεσίες (ιδίως όσον αφορά στην εκπαίδευση, ανάπτυξη δεξιοτήτων, στην πρόσβαση στην απασχόληση και στην ιατροφαρμακευτική περίθαλψη) με μια ταχεία διαδικασία χορήγησης ασύλου, και η οποία θ' αποσκοπεί στην παροχή της μέγιστης δυνατής ανεξαρτησίας και αυτάρκειας στους αιτούντες άσυλο, θα αυξήσει τις πιθανότητες επιτυχούς ενσωμάτωσης στη χώρα υποδοχής.

Συμπέρασμα

11. Δεν υπάρχει μία προσέγγιση που οδηγεί στην επιτυχή ένταξη. Η κατάσταση των προσφύγων πρέπει να αναλυθεί στο πλαίσιο της κοινωνίας υποδοχής και σε σχέση με τις συνθήκες διαβίωσης και εργασίας των υπηκόων της χώρας. Ωστόσο, είναι επίσης προφανές ότι οι διεθνή συνέδρια και εκδηλώσεις καθώς και δημόσιες συζητήσεις έχουν ένα σημαντικό αντίκτυπο στην ένταξη των προσφύγων και των αντίστοιχων πολιτικών σε εθνικό και τοπικό επίπεδο. Υπάρχει μια σειρά γενικών στόχων για την ένταξη που ισχύουν σε όλες τις χώρες. Αυτά περιλαμβάνουν προσπάθειες που να επιτρέπουν στους πρόσφυγες να φτάσουν και να αναπτύξουν το πλήρες δυναμικό τους, την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων τους, την πρόληψη της περιθωριοποίησής τους, και την ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής και της αρμονικής συνύπαρξής τους.